

19. maj 2023

FM 2023/54

BETÆNKNING

afgivet af

Lovudvalget

vedrørende

FM 2023/54: Forslag til Inatsisartutforslag om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig udkast til anordning om ikrafttræden for Grønland af børneloven og udkast til anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om børns forsørgelse mv

Afgivet til forslagets 2. behandling

Lovudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Anders Olsen, Siumut, formand
Inatsisartutmedlem. Paneeraq Olsen, Naleraq, næstformand
Inatsisartutmedlem Asii Chemnitz Narup, Inuit Ataatigiit
Inatsisartutmedlem Mala Høy Kúko, Siumut
Inatsisartutmedlem Harald Bianco, Inuit Ataatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen 3. maj under FM 2023 gennemgået forslaget.

1. Forslaget og dets baggrund

Beslutningsforslaget omfatter:

- Udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af børneloven
- Udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om børns forsørgelse
- Udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af en række ændringer af adoptionsloven, forældreansvarsloven og forskellige andre love som følge af ikraftsættelse for Grønland af børneloven og lov om børns forsørgelse

- Forslag til lov om ophævelse af lov for Grønland om børns retsstilling og om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning for Grønland, forældreansvarsloven og retsplejelov for Grønland

Inatsisartut vedtog under efterårssamlingen 2022 et tilsvarende beslutningsforslag (EM2022/128). Rigsmyndighederne har imidlertid fundet behov for at foretage nogle ændringer i de pågældende udkast og forslag, hvilket har nødvendiggjort fornyet stillingtagen fra Selvstyrets side.

Grundlæggende udspringer ændringerne af, at ”Lov nr. 227 af 15. februar 2022 om ændring af børneloven, navneloven og forskellige andre love” alligevel ikke skal indgå i anordningen om ikrafttræden for Grønland af børneloven.

Det er i forlæggelsesnotatet oplyst, at dette skyldes, *”at der var manglende overensstemmelse mellem de danske regler, der ønskes anordnet, og EU-lovgivning om håndtering af væv og celler.”* Det foreligger ikke oplyst for Inatsisartut, hvad denne uoverensstemmelse drejer sig om. Udvalget **anmoder Naalakkersuisut** om i sit svarnotat at uddybe dette.

En anden / supplerende forklaring, som Naalakkersuisut dog ikke nævner i sit forelæggelsesnotat, men som er nævnt i lovbemærkningerne til beslutningsforslagets bilag 5, er at relevante dele af ”Lov nr. 227 af 15. februar 2022 om ændring af børneloven, navneloven og forskellige andre love”, herunder ændringen af børneloven, endnu ikke er trådt i kraft i Danmark, men først træder i kraft ved udstedelse af bekendtgørelse om ikrafttrædelsestidspunkt. Det er ikke hensigtsmæssigt (og måske heller ikke muligt) ved kongelig anordning at lade disse lovændringer træde i kraft i Grønland, på et tidspunkt, hvor de endnu ikke er trådt i kraft i Danmark.

Det forhold, at ”Lov nr. 227 af 15. februar 2022 om ændring af børneloven, navneloven og forskellige andre love” ikke kommer til at indgå i anordningen, indebærer, at Grønland først ved en senere anordning af denne lov kan få indført en række ændringer af børneloven, som Folketinget har vedtaget skal gælde i Danmark (men som altså endnu heller ikke er trådt i kraft i Danmark).

De væsentligste af disse ændringer beskrives kort i det følgende:

- Børneloven gør det muligt for 2 kvinder i et parforhold at aftale, at de sammen skal være forældre til et barn, som den ene af kvinderne føder. Medmoderskab forudsætter dog, at den fødende kvinde er blevet behandlet med ”assisteret reproduktion” (herunder insemination) af en sundhedsperson (eller under en sundhedspersons ansvar), og at der fremlægges dokumentation herfor ved registreringen af medmoderskabet.

Ændringsloven (som altså ikke i denne omgang kommer til at omfatte Grønland) indebærer, at også insemination som ikke er foretaget af en sundhedsperson (”Hjemmeinsemination”) kan danne grundlag for etablering af medmoderskab. Endvidere indebærer ændringsloven, at medmoderskab kan registreres, uden at der fremlægges dokumentation, men alene på grundlag af ægteskab eller en omsorgs- og ansvarserklæring (en erklæring om sammen at ville varetage omsorgen og ansvaret for barnet). Adgangen til at få registreret medmoderskab bliver dermed nemmere – og kommer til at svare til de krav, der gælder for registrering af faderskab.

- Børneloven giver også mulighed for, at 2 kvinder i et parforhold kan indgå en aftale med en mand om, at den ene af kvinderne skal insemineres med hans sæd, og at han skal være far til barnet. Dette gælder dog kun, hvis inseminationen foretages af en sundhedsperson. Hvis de 2 kvinder er gift eller har indgået registreret partnerskab, kræver registrering af mandens faderskab, at der fremlægges dokumentation for aftalen.

Ændringsloven (som altså ikke i denne omgang kommer til at omfatte Grønland) indebærer, at også insemination, som ikke er foretaget af en sundhedsperson, kan danne grundlag for etablering af faderskab.

- Børneloven giver endvidere mulighed for, at en enlig kvinde kan aftale med en mand, at hun skal insemineres med hans sæd, og at han skal være far til barnet. Dette gælder dog kun, hvis inseminationen foretages af en sundhedsperson. Etablering af faderskab kræver i denne situation, at manden har givet skriftligt samtykke til inseminering af den pågældende kvinde, og at han skriftligt har erklæret, at han skal være barnets far.

Ændringsloven (som altså ikke i denne omgang kommer til at omfatte Grønland) indebærer, at også insemination, som ikke er foretaget af en sundhedsperson, kan danne grundlag for etablering af faderskab.

- Den gældende CPR-lov giver (såvel i Danmark som i Grønland) mulighed for ”juridisk kønsskifte” (kønsskifte uden kønsskifteoperation). Dette indebærer tildeling af

nyt personnummer (Personnumre indeholder blandt andet oplysning om personens køn. Hvis sidste ciffer i personnummeret er lige, tilhører personnummeret en kvinde, og hvis sidste ciffer er ulige, tilhører personnummeret en mand). Med det nye personnummer vil en trans-person desuden opnå adgang til udstedelse af nye identitetspapirer, såsom pas, kørekort og fødselsattest.

MEN, som børneloven hidtil har set ud, indebærer ”juridisk kønsskifte” ingen retsvirkninger i forhold til børneloven. En kvinde, som føder et barn, regnes f.eks. for barnets ”mor”, uanset om kvinden forud for fødslen har ændret cpr-nummer, og dermed er registreret som (juridisk) mand. Det er således forældrenes medfødte køn, der afgør, om de efter børneloven regnes som (og betegnes) ”mor”, ”far” eller ”medmor”.

Ændringsloven (som altså ikke i denne omgang kommer til at omfatte Grønland) giver trans-personer, som inden barnets fødsel har foretaget ”juridisk kønsskifte” ret til også i forhold til registrering af moderskab, faderskab og medmoderskab at blive betegnet i overensstemmelse med deres juridiske køn, fremfor deres biologiske køn. Dog uden at dette i øvrigt ændrer deres retsstilling i henhold til børneloven. En kvinde, som føder et barn, men som forud for fødslen har fået foretaget ”juridisk kønsskifte” vil således, når ændringsloven til børneloven engang træder i kraft, blive betegnet som barnets ”far”, men vil fortsat have den retslige stilling, som børneloven giver en ”mor”.

2. Udvalgets bemærkninger og indstillinger

Lovudvalget noterer sig, at et enigt Inatsisartut under efterårssamlingen 2022 vedtog et i det væsentligste tilsvarende beslutningsforslag.

Enkelte elementer i det tidligere vedtagne beslutningsforslag har måttet udskydes. ”*Lov nr. 227 af 15. februar 2022 om ændring af børneloven, navneloven og forskellige andre love*”, som var omfattet af det tidligere behandlede beslutningsforslag, er således ikke omfattet af det beslutningsforslag, som behandles nu. Dette skyldes, at loven endnu ikke er trådt i kraft i Danmark, og desuden indeholder bestemmelser, som angives at være i konflikt med EU-regler.

Det foreliggende beslutningsforslag indeholder imidlertid ikke nye elementer, som Inatsisartut ikke tidligere har taget stilling til.

Et enigt udvalg **indstiller** på denne baggrund forslaget til vedtagelse.

Et enigt udvalg **opfordrer** samtidig Naalakkersuisut til at arbejde for, at de elementer i det tidligere vedtagne beslutningsforslag, som har måttet udskydes, snarest muligt kan sættes i kraft for Grønland, med de eventuelle ændringer, som måtte være nødvendiggjort af EU-lovgivning om håndtering af væv og celler.

Udvalget konstaterer endvidere, at børneloven ikke giver adgang til medfaderskab. Det er således ikke muligt for 2 mænd i et parforhold at aftale med en kvinde, at hun skal insemineres med den ene af mændenes sæd, og føde et barn, som skal have de to mænd som barnets forældre.

Folketinget vedtog imidlertid i juni sidste år et borgerforslag om anerkendelse af medfaderskab, og implementering heraf indgår i det nuværende regeringsgrundlag fra december 2022. Det er derfor udvalgets forventning, at børneloven snart vil blive ændret, således at medfaderskab bliver en mulighed. Et enigt udvalg **opfordrer** Naalakkersuisut til at arbejde for, at en sådan ændring af børneloven hurtigst muligt vil kunne sættes i kraft for Grønland.

Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

Anders Olsen
Formand
Siumut

Paneeraq Olsen
Naleraq

Asii Chemnitz Narup
Inuit Ataqtigiit

Mala Høy Kúko
Siumut

Harald Bianco
Inuit Ataqtigiit